

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ДАР БОРАИ ҲИФЗИ ИҶТИМОИИ МАЪЮБОН

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2010, №12, қ. 1,
мод. 834)

(Қонуни ҚТ аз 17.12.2020 № 1739)

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, иқтисодӣ ва ташкилии таъминоти ҳифзи иҷтимоии маъҷубонро муайян намуда, ба онҳо имконияти баробари зиндагӣ ва ҳамагонӣ бо ҷомеа ро фароҳам меорад.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода бурда мешаванд:

– маъҷуб – шахсест, ки дар натиҷаи нуқсҳои саломатӣ бо коҳиши устувори вазифаҳои организм аз беморӣ, ҷароҳат, иллати ҷисмонӣ ва ақлонӣ боиси маҳдуд шудани фаъолияти ҳаёти гардидааст ва ба ҳифзи иҷтимоӣ ниёз дорад;

– кӯдаки маъҷуб – шахси маъҷуби то синни 18 – сола;

– маҳдудияти фаъолияти ҳаёти – пурра ё қисман гум шудани қобилият ё имконияти шахс ба худхизматрасонӣ, мустақилона ҳаракат ва муомила кардан, сарфаҳм рафтан, рафтори худро назорат намудан, таълим гирифтан ва ба фаъолияти меҳнатӣ машғул шудан;

– маъҷубӣ – дараҷаи маҳдудияти фаъолияти ҳаётии инсон дар натиҷаи нуқсҳои саломатӣ бо коҳиши устувори вазифаҳои организм;

– ташхиси тиббӣ иҷтимоӣ – бо тартиби муқарраргардида муайян намудани эҳтиёҷоти шахси ташхисшаванда ба тадбирҳои ҳифзи иҷтимоӣ, аз ҷумла ба тавонбахшӣ дар асоси арзёбии маҳдудияти фаъолияти ҳаёти, ки дар натиҷаи коҳиши устувори вазифаҳои организм ба вуҷуд омадааст;

– тавонбахшии маъҷубон – низом ва раванди пурра ё қисман барқарорсозии қобилияти маъҷубон ба фаъолияти маишӣ, ҷамъиятӣ ва касбӣ бо мақсади мутобиқати иҷтимоии маъҷубон, ба даст овардани мустақилияти моддӣ ва ҳамагонии иҷтимоии онҳо бо ҷомеа;

– барномаи инфиродии тавонбахшии маъҷуб – маҷмӯи чорабиниҳои барои тавонбахшии маъҷуб самарабахш, ки аз шакли намудҳои алоҳида, ҳаҷм, мӯҳлат ва тартиби амалишавандаи тадбирҳои тиббӣ, касбӣ ва дигар чораҳои тавонбахшӣ иборатанд ва ба барқарорсозӣ, ҷуброни қобилияти маъҷуб барои иҷрои намудҳои муайяни фаъолият равона карда шудааст;

- ҷойҳои махсуси қорӣ барои бо қор таъминкунии маъҷубон - ҷойҳои қорие, ки бо назардошти имқонияти фардии маъҷубон таҷҳизонида шудаанд;

- ҳифзи иҷтимоии маъҷубон - низоми тадбирҳои аз ҷониби давлат қафолатдодашудаи иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба маъҷубон чиҳати бартарафсозӣ ё ҷуброни маҳдудияти фаъолияти ҳаёти шароит муҳайё менамояд ва ба фароҳам овардани имқонияти баробари иштироки онҳо бо дигар шаҳрвандон дар ҳаёти ҷомеа равона карда шудааст.

Моддаи 2. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон ба Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад (*Қонуни ҚТ аз 17.12.2020 № 1739*).

Моддаи 3. Принципҳои ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дар асоси принципҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- қонуният, инсондӯстӣ, риояи ҳуқуқи инсон;
- қафолати сатҳи зарурии ҳифзи иҷтимоӣ, таъмини дастрасии тавонбахшии тиббӣ, иҷтимоӣ ва касбӣ;
- дастрасӣ ва баробарҳуқуқии маъҷубон дар баробари дигар шаҳрвандон ба ҳифзи саломатӣ, таҳсил, истироҳату саёҳат ва интиҳоби озоди намудҳои фаъолият, аз ҷумла фаъолияти меҳнатӣ;
- ҳамқории мақомоти давлатӣ бо иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва дигар ташкилотҳое, ки дар соҳаи ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии маъҷубон фаъолият мекунанд;
- манъи таъйизи (дискриминатсияи) маъҷубон.

Моддаи 4. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- муайян кардани самтҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- қабули барномаи давлатии ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- тасдиқи Тартиби қорӣ намудани квотаи бо қор таъмин кардани маъҷубон;

- таъсиси Шӯрои ҳамоҳангсоз оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- дигар салоҳиятҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Моддаи 5. Салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- таҳияи лоиҳаҳои санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон, аз ҷумла дар соҳаи ташҳиси тиббӣ иҷтимоӣ;
- ҳамоҳангсозии ташкилию методии фаъолияти мақомоти давлатӣ ва дигар ташкилотҳо оид ба масъалаҳои ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- тасдиқи Қоидаҳои гузаронидани ташҳиси тиббӣ иҷтимоӣ яққоя бо мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи тандурустӣ;
- гузаронидани ташҳиси тиббӣ иҷтимоӣ бо назардошти дараҷаи коҳиши вазифаҳои организм ва маҳдудияти фаъолияти меҳнатӣ муайян кардани гурӯҳи маъҷубӣ, сабабҳо, давомнокӣ, вақти фарорасии маъҷубӣ ва дараҷаи гум кардани қобилияти қорӣ;
- қабули барномаҳои инфиродии тавонбахшии маъҷубон ва таъмини иҷрои онҳо;
- гузаронидани тадқиқоти илмӣ ва қорҳои таҷрибавию тарроҳӣ дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- омӯзиш ва гузаронидани мониторинги сабабҳо, шароит ва ҳолати маъҷубӣ;
- ташкили тақмили ихтисоси қормандони соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон, аз ҷумла қормандони ташҳиси тиббӣ иҷтимоӣ ва мутахассисони таълими имову ишора;
- амалӣ намудани тадбирҳои хизматрасонии иҷтимоӣ ва кӯмаки иҷтимоии унвонӣ ба маъҷубон;
- ташкили маҳзани марказонидашудаи иттилооти баҳисобгирии маъҷубон;
- таъмини риояи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон.

Моддаи 6. Салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи тандурустӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи тандурустӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- андешидани тадбирҳо дар самти ташаккули тарзи ҳаёти солим ва пешгирии маъҷубӣ;
- муайян кардани намунаи роҳхати гузаштан аз ташҳиси тиббӣ иҷтимоӣ, муоина (ташҳис) ва табобати маъҷубон;

- амалӣ намудани тавонбахшии тиббии маъҷубон тибқи барномаҳои инфиродии тавонбахшии маъҷубон;

- таъмини омӯзиши касбӣ ва бозомӯзии мутахассисони соҳаи ташҳиси тиббӣ иҷтимоӣ;

- муайян кардани рӯйхати доруворӣ, маҳсулоти барои нигоҳубини маъҷубон аҳамияти тиббидошта, инчунин озӯқаворӣ ғизои солим барои кӯдакони маъҷуб.

Моддаи 7. Салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи маориф оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти ваколатдори давлатии соҳаи маориф оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- таъмини таҳсили роғгон ба маъҷубон мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- таъмини омӯзиш, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси мутахассисони соҳаи хизматрасонии иҷтимоӣ ва тавонбахшии маъҷубон, аз ҷумла мутахассисони забони имову ишора ва ҳуруфоти махсус;

- таҳия ва тасдиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки фаъолияти таълимию маърифатии муассисаҳои махсуси таълимиро танзим намуда, таҳсили маъҷубонро таъмин мекунанд.

Моддаи 8. Салоҳияти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- қабули барномаҳои вилоятӣ, шаҳрӣ ва ноҳиявӣ ҳифзи иҷтимоии маъҷубон, аз ҷумла хизматрасонии иҷтимоӣ, тавонбахшӣ ва шуғли маъҷубон;

- таъсиси муассисаҳои давлатӣ оид ба хизматрасонии иҷтимоӣ ба маъҷубон;

- таъмини татбиқи барномаҳои тавонбахшии маъҷубон;

- ташкили расонидани кӯмакҳои хайрия ва инчунин кӯмаки унвонии иҷтимоӣ ба маъҷубон;

- андешидани чораҳои зарурӣ оид ба беҳтар намудани шароити манзилию маишӣ ва ҳифзи саломатии маъҷубон;

- ҳамоҳангсозии фаъолияти ташкилотҳои, ки дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дар вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо фаъолият мекунанд;

- таъсиси Шӯрои ҷамъиятӣ оид ба ҳамоҳангсозии масъалаҳои ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дар ҳудуди вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо.

Моддаи 9. Салоҳияти мақомоти ҳудидоракунии шаҳрак ва деҳот оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон

Ба салоҳияти мақомоти худидоракунии шахрак ва деҳот оид ба ҳифзи иҷтимоии маъҷубон дохил мешаванд:

- мусоидат ба татбиқи барномаҳои ҳифзи иҷтимоии маъҷубон;
- ҷалби маблағҳои хайрия ба маъҷубон;
- расонидани хизматҳои иҷтимоӣ ва хайрия ба маъҷубон.

БОБИ 2. ТАШХИСИ ТИББИЮ ИҶТИМОӢ

Моддаи 10. Ташхиси тиббию иҷтимоӣ

1. Маъҷубӣ, сабабҳо, давомнокии, вақти фарорасии он, дараҷаи гумкардани қобилияти қорӣ ва ба ҳифзи иҷтимоӣ эҳтиёҷманд будани шахс бо роҳи гузаронидани ташхиси тиббию иҷтимоӣ муқаррар карда мешавад.

2. Ташхиси тиббию иҷтимоӣ бо назардошти арзёбии умумии ҳолати организм дар асоси таҳлили нишондиҳандаҳои клиникӣ, функционалӣ, маишӣ, иҷтимоӣ, касбӣ, меҳнатӣ ва равонии шахси муоинашаванда амалӣ карда мешавад.

3. Бо назардошти дараҷаи қоҳиши вазифаҳои организм ва маҳдудияти фаъолияти ҳаёти ба шахси маъҷуб эътирофгардида гурӯҳи маъҷубӣ ва ба шахси то синни 18 – сола категорияи "қӯдаки маъҷуб" муқаррар карда мешавад.

4. Ташхиси тиббию иҷтимоиро мақомоти ваколатдори соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон анҷом медиҳад. Тартиби ташкил ва фаъолияти мақомоти ваколатдори ташхиси тиббию иҷтимоиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

5. Тадқиқоти илмӣ, ташхиси тиббию иҷтимоӣ ва клиникӣ, таҳияи дастурамалҳои методӣ оид ба масъалаҳои ташхиси тиббию иҷтимоии маъҷубон ва тавонбахшии онҳоро муассисаҳои тадқиқоти илмӣ мақомоти ваколатдори соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон анҷом медиҳанд.

БОБИ 3. ТАВОНБАХШИИ МАЪЌУБОН

Моддаи 11. Тавонбахшии маъҷубон

1. Тавонбахшии маъҷубон мутобиқи барномаи инфиродӣ, ки дар асоси ҳулосаи мақомоти ваколатдори ташхиси тиббию иҷтимоӣ барои ҳар як маъҷуб муайян карда шудааст, амалӣ мегардад.

2. Тавонбахшии маъҷубон самтҳои зеринро дар бар мегирад:

- тадбирҳои барқарорсозии тиббӣ, аз ҷумла бо усули ҷарроҳӣ, таъминоти воситаҳои техникӣ, протезию ортопедӣ ва табобати санаторию курортӣ;
- роҳнамоии касбӣ, таълим ва таҳсил, мусоидат ба шуғл, мутобиқати истехсолӣ;

- тавонбахшии иҷтимоию муҳитӣ, иҷтимоию омӯзгорӣ, иҷтимоию равоншиносӣ ва иҷтимоию фарҳангӣ, инчунин мутобиқати иҷтимоию маишӣ;

- варзиш ва тадбирҳои тарбияи ҷисмонӣ ва солимгардонӣ.

3. Амалӣ намудани самтҳои асосии тавонбахшии маъҷубон воситаҳои техникӣ ва дигар воситаҳои тавонбахшӣ истифода бурдани маъҷубон, фароҳам овардани шароити зарурӣ барои маъҷубон дар истифодаи беамониат аз иншоотҳо, биноҳои истиқоматӣ, муҳандисию нақлиётӣ ва инфрасохтори иҷтимоӣ, истифода аз воситаҳои алоқа ва иттилоот, инчунин таъмин намудани маъҷубон ва аъзои оилаи онҳоро бо иттилоот дар бораи масъалаҳои тавонбахшии маъҷубон пешбинӣ менамояд.

Моддаи 12. Барномаи инфиродии тавонбахшии маъҷуб

1. Барномаи инфиродии тавонбахшии маъҷуб ҳам татбиқи тадбирҳои тавонбахширо, ки ба маъҷуб аз ҳисоби буҷети давлатӣ ройгон пешниҳод мегарданд ва ҳам амалӣ намудани тадбирҳои тавонбахширо пешбинӣ менамояд, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар пардохти онҳо ҳуди маъҷуб ё корфармоёне, ки бо айби онҳо ба шахс осеби меҳнатӣ расонида шудааст ё бемории касбӣ фаро расидааст, иштирок мекунад.

2. Иҷрои барномаи инфиродии тавонбахшии маъҷуб барои мақомоти дахлдори ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликиятшон (минбаъд – ташкилотҳо) ва шахсони воқеӣ ҳатмӣ мебошад.

3. Барномаи инфиродии тавонбахшӣ барои маъҷуб хусусияти тавсиявӣ дошта, ӯ ҳақ дорад, ки аз ин ё он намуд, шакл ва андозаи тадбирҳои тавонбахшӣ, инчунин умуман аз татбиқи барнома даст кашад. Маъҷуб ҳуқуқ дорад, ки масъалаи бо воситаи мушаххаси техникии тавонбахшӣ ё намуди тавонбахшӣ, аз қабيلي аробача-курсии паҳлӯдор, воситаҳои протезию ортопедӣ, маводи чопӣ бо ҳуруфи махсус, асбоби шунавой, таҷҳизоти огоҳкунанда, маводи видеоии дорои сатри равшан ё тарҷумаи имову ишора ва дигар воситаҳои ба ин монанд таъмин намудани худро мустақилона ҳал кунад.

4. Агар воситаи техникӣ ё хизматрасонии тавонбахшии дар барномаи инфиродии тавонбахшӣ муқарраргардида ба маъҷуб пешниҳод карда нашаванд ё ҳуди маъҷуб ин воситаро аз ҳисоби маблағи худ дастрас ё ҳаққи хизматрасониро пардохта бошад, ба ӯ арзиши воситаи техникии тавонбахшӣ ва ҳаққи хизматҳое, ки мебоист ба маъҷуб расонида мешуданд тибқи тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда мешавад.

5. Дар ҳолати аз барномаи инфиродии тавонбахшӣ пурра ё қисман даст кашидани маъҷуб (ва ё шахсе, ки манфиати ӯро намояндагӣ менамояд) мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилотҳо аз иҷрои барнома озод мегарданд ва ин

ба маъҷуб ҳуқуқи гирифтани ҷубронпулиро ба андозаи арзиши чорабиниҳои тавонбахшии ройгон намедихад.

Моддаи 13. Воситаҳои техникии тавонбахшии маъҷубон

1. Воситаҳои техникии тавонбахшии маъҷубон аз асбобу олати махсусе иборатанд, ки барои ҷуброн ё бартарафсозии нуқсонҳо ва маҳдудиятҳои фаъолияти ҳаётии маъҷубон истифода бурда мешаванд.

2. Воситаҳои техникии тавонбахшии маъҷубон инҳоянд:

- воситаҳо барои ҳаракат;
- воситаҳои махсус барои худхизматрасонӣ;
- воситаҳои махсус барои нигоҳубин;
- воситаҳои махсус барои роҳнамоӣ, муошират ва табодули ахбор;
- воситаҳои махсус барои таълим (аз қабилӣ адабиёт барои нобиноён) ва барои машғул шудан бо фаъолияти меҳнатӣ;
- маснуоти протезӣ (аз қабилӣ маснуоти протезию ортопедӣ, пойафзоли ортопедӣ ва либосҳои махсус, протезҳои чашм ва асбобҳои шунавоӣ);
- таҷҳизоти махсуси варзишӣ ва машқ, асбобҳои варзишӣ.

3. Зарурати ба маъҷуб пешниҳод намудани воситаҳои техникии тавонбахшии, ки маҳдудияти устувори фаъолияти ҳаётии маъҷубро ҷуброн ё бартараф мекунанд, аз рӯи нишондиҳандаҳои тиббӣ муайян карда мешавад.

4. Бо воситаҳои техникии тавонбахшӣ таъмин кардани маъҷуб аз рӯи нишондиҳандаҳои мувофиқат ва номувофиқатии тиббӣ аз ҷониби мақомоти ваколатдори соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон амалӣ карда мешавад.

5. Нишондиҳандаҳои мувофиқат ва номувофиқатии тиббӣ дар асоси арзёбии коҳиши устувори вазифаҳои организм бар асари беморӣ, ҷароҳат, иллати ҷисмонӣ ва ақлонӣ муқаррар карда мешаванд.

6. Воситаҳои техникии тавонбахшӣ, ки тибқи барномаи инфиродии тавонбахшӣ пешбинӣ гардидаанд, аз ҳисоби маблағҳои буҷети давлатӣ ё суғуртаи иҷтимоӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои истифодаи ройгон ба маъҷуб дода мешаванд.

Моддаи 14. Манбаъҳои маблағгузори тadbирҳои тавонбахшӣ, воситаҳои техникӣ ва хизматрасониҳо ба маъҷубон

1. Манбаъҳои маблағгузори тadbирҳои тавонбахшӣ, воситаҳои техникӣ ва хизматрасониҳо, ки ба маъҷубон пешниҳод мегарданд, маблағҳои буҷети давлатӣ ва инчунин маблағҳои корфармоёне мебошанд, ки бо айби онҳо шахс осеби меҳнатӣ гирифтааст ё гирифтори бемории касбӣ шудааст.

2. Маблағҳои иловагӣ барои маблағгузори хароҷоти тадбирҳои тавонбахшӣ, воситаҳои техникӣ ва хизматрасониҳо, ки ба маъҷубон пешниҳод мегарданд, метавонанд дигар манбаъҳои бошанд, ки қонунгузори манъ накардааст.

3. Имтиёзу қафолатҳои, ки барои маъҷубон мувофиқи Қонуни мазкур пешбинӣ шудаанд, метавонанд дар шакли пулӣ ва ё кӯмаки иҷтимоии унвонӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброн карда шаванд.

БОБИ 4. ТАЪМИНИ ҶАЪЛИЯТИ ҲАЁТИИ МАЪТУБОН

Моддаи 15. Ёрии тиббӣ ба маъҷубон

Ба маъҷубон дар муассисаҳои давлатии тиббию иҷтимоӣ ба таври ройгон ё имтиёзноқ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ёрии тиббӣ расонида мешавад.

Моддаи 16. Табобати санаторию курортии маъҷубон

1. Маъҷубон дар асоси ҳулосаи ташҳиси тиббию иҷтимоӣ ба табобати ройгон ва ё имтиёзноқи санаторию курортӣ, бенавбат гирифтани роҳхат ва рафтуомади ройгон ба маҳалли табобат бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд.

2. Ба маъҷубоне, ки қор намеқунанд, аз ҷумла ба маъҷубони дар муассисаҳои будубоши доимӣ (статсионарӣ) истиқоматдошта, барои табобати санаторию курортӣ аз ҷониби мақомоти вақолатдори давлатии соҳаи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон ё аз ҷониби ташкилотҳои, ки ба онҳо зарари расонидаро талофӣ меқунанд, роҳхати ройгон дода мешавад.

3. Маъҷубоне, ки қор меқунанд, ҳуқуқ доранд роҳхати табобати санаторию курортиро аз ҷои қорашон ройгон ё бо пардохти 50 фоизи арзиши он гиранд.

Моддаи 17. Муҳайё намудани шароити таҳсил ва қасбомӯзӣ ба маъҷубон

1. Давлат бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба маъҷубон муҳайё намудани шароити заруриро барои таҳсил ва қасбомӯзӣ қафолат медиҳад.

2. Давлат тибқи барномаи инфиродии тавонбахшӣ ба маъҷубон таълиму тарбияи ройгонро дар муассисаҳои томақтабӣ, таҳсилоти умумӣ, ибтидоии қасбӣ, миёнаи қасбӣ, олии қасбӣ, таҳсилоти қасбии баъд аз муассисаи олии қасбӣ, таҳсилоти иловагӣ ва махсус дар муассисаҳои давлатии таҳсилоти умумӣ ва махсус таъмин менамояд.

Моддаи 18. Тарбияи томақтабии кӯдақони маъҷуб

1. Бо мақсади фароҳам овардани имконияти бештар барои тарбияи томактабии кӯдакони маъҷуб ва ба онҳо расонидани кӯмаки зарурии тавонбахшӣ дар муассисаҳои кӯдаконаи томактабии умумӣ барои будубоши кӯдакони маъҷуб шароит муҳайё карда мешавад.

2. Ба кӯдакони маъҷубе, ки вазъи саломатиашон барои гирифтани тарбия дар муассисаҳои томактабии умумӣ имконият намеридад, муассисаҳои махсуси томактабӣ таъсис дода мешаванд.

Моддаи 19. Таҳсилоти умумии кӯдакони маъҷуб

Кӯдакони маъҷуб дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ки хангоми зарурат бо воситаҳои махсуси техникӣ таҷҳизонида мешаванд ва инчунин дар муассисаҳои махсуси таълимӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳсилоти умумӣ мегиранд.

Моддаи 20. Тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуб дар хона

1. Дар сурати мавҷуд набудани имконияти тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуб дар муассисаҳои таълимӣ, тарбия ва таълими онҳо бо назардошти хоҳиши падару модарашон (шахсоне, ки онҳоро иваз мекунанд) дар хона ба роҳ монда мешавад.

2. Муассисаҳои таълимию тарбиявӣ дахлдор ба падару модар (шахсоне, ки онҳоро иваз мекунанд) барои тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуб дар хона кӯмак мерасонанд.

Моддаи 21. Тарбияи беруназмактабии кӯдакони маъҷуб

Бо мақсади инкишофи ҳамаҷониба ва муносиби кӯдакони маъҷуб, дар рӯҳи ғаъолнокии ҷамъиятӣ, майлу рағбат ба меҳнат, илму техника, санъат ва варзиш тарбия намудани онҳо мақомоти маориф ва дигар мақомоти давлатӣ вазифадоранд, ки тарбияи беруназмактабиро бо муҳайё намудани шароити мусоид барои кӯдакони маъҷуб дастрас гардонанд.

Моддаи 22. Тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуб дар муассисаҳои будубоши доимӣ (статсионарӣ)

Тарбия ва таълими кӯдакони маъҷуби дар муассисаҳои будубоши доимӣ (статсионарӣ) истиқоматдошта аз тарафи муассисаҳои мазкур пайваста дар алоқамандӣ бо мутобикқунии шароити иҷтимоию маишӣ ва меҳнатӣ таъмин карда мешавад.

Моддаи 23. Таҳсилоти касбии маъҷубон

1. Таҳсилоти касбии маъҷубон (ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ, таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии касбӣ) дар муассисаҳои таълимии умумӣ амалӣ гардониданида мешавад. Барои маъҷубоне, ки ба шароити махсуси таҳсилоти касбӣ эҳтиёҷ доранд, муассисаҳои махсуси таълимии касбии шаклу намудҳои гуногун ё дар

муассисаҳои умумии таълимии касбӣ шароити мувофиқ фароҳам оварда мешавад.

2. Маъҷубони гурӯҳҳои I ва II, ки ба онҳо аз рӯи ҳулосаи ташҳиси тиббӣ иҷтимоӣ дар муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ ва олии касбӣ таҳсил намудан манъ карда нашудааст, ба муассисаҳои мазкур бидуни озмун бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда мешаванд.

3. Тайёрии касбӣ ва таҳсилоти касбии маъҷубон дар муассисаҳои махсуси таълимии касбии маъҷубон мутобиқи стандартҳои давлатии таълимӣ, дар асоси барномаҳои таълимие, ки барои омӯзонидани маъҷубон мувофиқ гардониди шудаанд, сурат мегирад.

4. Қоидаҳои қабули маъҷубон ба муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ ва олии касбӣ ва тартиби маблағгузори онҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 24. Забони имову ишора

1. Давлат забони имову ишораро ба маъҷубон ҳамчун воситаи муоширати байни шахсон эътироф мекунад.

2. Вазъи ҳуқуқӣ ва доираи истифодаи забони имову ишораро санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамоянд.

Моддаи 25. Таъмини дастрасии бемамониати маъҷубон ба иншооти инфрасохторӣ ва воситаҳои нақлиёт

1. Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, худидоракунии шахрак ва деҳот, дигар ташкилотҳо барои дастрасии бемамониати маъҷубон (инчунин маъҷубоне, ки аз аробачаҳои маъҷубӣ истифода мебаранд) ба иншооти иҷтимоии инфрасохторӣ (истикоматӣ, ҷамъиятӣ, биноҳои истеҳсолӣ, иншооти варзишӣ, мавзеҳои истироҳатӣ, муассисаҳои маданият маърифатӣ ва дигар иншооту муассисаҳо), инчунин барои истифодаи бемамониат аз нақлиёти роҳи оҳан, ҳавой, нақлиёти автомобилӣ байнишаҳрӣ ва ҳамаи намудҳои нақлиёти мусофирбарии шаҳрӣ ва наздишаҳрӣ, воситаҳои алоқа ва иттилоотӣ шароит фароҳам меоранд.

2. Лоиҳакашӣ ва сохтмони шаҳрҳо, дигар маҳалҳои аҳолинишин, ташкили минтақаҳои истикоматӣ ва истироҳатӣ, таҳияи лоиҳаҳои нави сохтмон ва азнавсозии биноҳо, иншоот ва маҷмааи онҳо бе мутобиқ гардониданашон барои дастрасӣ ва истифодабарии маъҷубон иҷозат дода намешавад.

3. Маблағгузори хароҷоти фароҳам овардани шароит барои дастрасии бемамониати маъҷубон ба иншооти инфрасохтори муҳандисӣ, нақлиётӣ ва иҷтимоӣ, инчунин барои истифодаи бемамониат аз нақлиёти роҳи оҳан, нақлиёти ҳавой ва ҳамаи намудҳои нақлиёти мусофирбарӣ шаҳрӣ, ноҳиявӣ ва байниноҳиявӣ, воситаҳои алоқа ва иттилоотӣ аз ҳисоби соҳибмулкони иншооти мазкур амалӣ карда мешавад.

4. Бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоид ба маъҷубон ташкилотҳое, ки талаботи аҳолиро ба хизматрасонии нақлиётӣ таъмин менамоянд, ӯҳдадоранд, ки истгоҳҳо, ғурдгоҳҳо ва дигар иншоот, инчунин воситаҳои нақлиёташонро бо таҷхизоти махсус муҷааза гардонанд, то ин ки маъҷубон имконияти истифодаи беамониатро аз ин иншооту воситаҳо дошта бошанд.

Моддаи 26. Таъмини шуғли маъҷубон

1. Ба маъҷубон тавассути баргузор намудани чорабиниҳои махсуси зерин, ки дараҷаи рақобатпазирии онҳоро дар бозори меҳнат баланд мебардоранд, кафолати шуғли меҳнатӣ дода мешавад:

- дар ташкилотҳо новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликияташон квотаҳо барои ба кор қабул намудани маъҷубон ва ҳадди ақалли теъдоди ҷойҳои махсуси корӣ барои онҳо муқаррар карда мешаванд;

- ҳавасмандгардонии ташкилотҳо барои таъсис додани ҷойҳои иловагии корӣ (аз ҷумла ҷойҳои махсуси корӣ) ҷиҳати бо кор таъминкунии маъҷубон;

- фароҳам овардани шароити меҳнати мутобиқ ба барномаҳои инфиродии тавонбахшии маъҷубон;

- фароҳам овардани шароити мусоид барои фаъолияти соҳибкории маъҷубон;

- ташкил намудани омӯзиши касбҳои нав барои маъҷубон.

2. Дар ташкилотҳо новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликияташон ҳангоми на камтар аз 20 нафар будани шумораи кормандони онҳо ба андозаи на камтар аз панҷ фоиз аз шумораи умумии кормандон ба маъҷубон барои ба кор қабул кардан квота муқаррар карда мешавад.

3. Ҳадди ақалли теъдоди ҷойҳои махсуси корӣ барои бо кор таъмин кардани маъҷубон ба ҳар як ташкилот дар доираи квотаи муқарраргардидаи ба кор қабул намудани маъҷубон муайян карда мешавад.

4. Барои ташкилотҳое, ки маъҷубонро бо кор таъмин мекунанд, мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон андозбандии имтиёзнок муқаррар карда мешавад.

Моддаи 27. Ҳуқуқҳои маъҷубон дар муносибатҳои меҳнатӣ

1. Барои маъҷубоне, ки кор мекунанд, аз ҷониби корфармоёни онҳо мутобиқ ба барномаи инфиродии тавонбахшии маъҷубон шароити зарурии меҳнат фароҳам оварда мешавад.

2. Имтиёзҳои иловагии маъҷубон вобаста ба давомнокии кӯтоҳи вақти корӣ, рухсатиҳои иловагӣ, инчунин дигар кафолатҳо дар муносибатҳои меҳнатӣ тибқи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ба танзим дароварда мешаванд.

Моддаи 28. Нигоҳ доштани манзили истиқомати маъюбе, ки дар муассисаи будубоши доимии (статсионарии) хизматрасонии иҷтимоӣ қарор дорад

1. Дар давоми мӯҳлати муайяннамудаи барномаи инфиродии тавонбахшӣ, ки маъюб дар муассисаи будубоши доимии (статсионарии) хизматрасонии иҷтимоӣ қарор дорад, манзили истиқомати аз фонди манзили давлатӣ ба ӯ чудо кардашуда нигоҳ дошта мешавад.

2. Баъди гузаштани ин мӯҳлат, агар маъюб дар манзили истиқомати давлатии ба ӯ чудо кардашуда мустақилона зиндагӣ карда натавонад, манзили истиқомати мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дигар маъюби мӯҳтоҷи манзил дода мешавад.

Моддаи 29. Ҳуқуқи маъюбон ба таъминоти иҷтимоӣ

1. Маъюбон ба гирифтани нафақа, кӯмакпулӣ ва хизматрасонии иҷтимоӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд.

2. Маъюбоне, ки қор мекунанд, новобаста ба гирифтани нафақа ба тамоми намудҳои кӯмакпулӣ аз рӯи суғуртаи давлатии иҷтимоӣ, аз ҷумла ба кӯмакпулӣ барои қорношоямии муваққатӣ ҳуқуқ доранд.

3. Маъюбон бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рафтуомади ройгон ё имтиёзнок ба ҷои табобат вобаста ба протезмонӣ ва тавонбахшӣ ҳуқуқ доранд.

4. Ба оилаҳое, ки ду ва зиёда маъюб доранд, инчунин ба падар ё модари танҳои маъюб, ки кӯдаки маъюбро тарбия мекунанд, бо тартиби муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ёрии иловагии иҷтимоӣ расонида мешавад.

Моддаи 30. Имтиёзҳои маъюбон барои истифода аз нақлиёт

(Қонуни ҚТ аз 17.12.2020 № 1739)

1. Маъюбон ҳуқуқ доранд бо пешниҳоди шаҳодатнома аз нақлиёти ҷамъиятии шаҳрӣ, наздишаҳрӣ, байнишаҳрӣ ва ноҳиявӣ (ба истисноии таксӣ) ба таври ройгон ва аз нақлиёти роҳи оҳан ва ҳавой ба таври имтиёзнок истифода намоянд.

2. Хароҷоти ташкилотҳои нақлиёти мусофирбар барои ҳамлу нақли маъюбон дар шаҳр, назди шаҳр ва ноҳия аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ пардохт карда мешавад.

3. Хароҷот барои ҳамлу нақл дар нақлиёти роҳи оҳан, ҳавой ва дар хатсайри байнишаҳрии автомобилӣ аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ пардохт карда мешавад.

4. Тартиби пӯшонидани хароҷот барои истифодаи ройгон аз хизматрасонии нақлиётро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд *(Қонуни ҚТ аз 17.12.2020 № 1739)*.

Моддаи 31. Имтиёзҳои маъубон барои пардохти ҳаққи манзили истиқоматӣ, хизматрасонии коммуналӣ ва андозҳо

1. Маъубон ба имтиёзҳо, аз ҷумла андозбандии имтиёзнок бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ доранд.

2. Маъубони гурӯҳҳои I ва II ҳуқуқи пардохти имтиёзнокӣ ҳаққи манзили истиқоматӣ, хизматрасонии коммуналӣ (ба ғайр аз қувваи барқ, газ табиӣ) ва телефон, инчунин имтиёзи ба моликияти шахсӣ харидани хонаи давлатии истиқоматиашонро дар ҳаҷми 50 фоиз ва ҳуқуқи бенавбат ва роӣгон гузаронидани хатти телефон, барқ, газ ва оби нӯшокиро доранд.

3. Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, дигар ташкилотҳо дар доираи салоҳияти худ тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд ба маъубон барои пардохти ҳаққи манзили истиқоматӣ, хизматрасонии коммуналӣ, андозҳои маҳаллӣ ва дигар пардохтҳо имтиёзҳои иловагӣ муқаррар намоянд.

БОБИ 5. ИТТИҲОДИЯҲОИ ҶАМЪИЯТИИ МАЪУБОН

Моддаи 32. Ҳуқуқи маъубон ба таъсиси иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ

1. Маъубон бо мақсади ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии худ, таъмини имконияти баробар бо шаҳрвандони дигар метавонанд иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ таъсис диҳанд, ба узвияти онҳо шомил гарданд, инчунин беамониат аз узвияти иттиҳодияҳои мазкур бароянд.

2. Тартиби таъсис ва фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъубон мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

3. Давлат барои фаъолияти иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъубон мусоидат менамояд.

4. Ба моликияти иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъубон метавонанд корхонаҳо, муассисаҳо, дигар ташкилотҳо, бинову иншоот, таҷҳизот, нақлиёт, манзил, арзишҳои зеҳнӣ, воситаҳои пулӣ, саҳмияҳо ва дигар коғазҳои қиматнок, инчунин дигар намудҳои моликият мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон тааллуқ дошта бошанд.

5. Иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъубон ва ташкилотҳои онҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз андозбандии имтиёзнок ва афзалиятҳо истифода мебаранд.

Моддаи 33. Иштироки иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъубон дар ҳалли масъалаҳои ба маъубон дахлдошта

1. Иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъубон метавонанд дар ҳалли масъалаҳои ба маъубон дахлдошта иштирок намоянд.

2. Мақомоти давлатӣ, инчунин дигар ташкилотҳо вазифадоранд намояндагони иттиҳодияҳои ҷамъиятии маъҷубонро дар тайёр ва қабул намудани қарорҳои ба манфиати маъҷубон дахлдошта ҷалб намоянд.

БОБИ 6. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 34. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки Қонун мазкурро вайрон мекунад, тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 35. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳимояи иҷтимоии маъҷубон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 24 декабри соли 1991 "[Дар бораи ҳимояи иҷтимоии маъҷубон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон](#)" (Ахбори Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. с. 1992. №3, мод. 32; с. 1994. №2, мод. 50; Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. с. 1995. №22. мод. 26 2004, №

2. мод. 40; с. 2005, №3, мод. 132; с.2008. №1, қ.2, мод.23) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 36. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон

ш.Душанбе

29 декабри соли 2010 № 675

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ МИЛЛИИ МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оид ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон"

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистонро "Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон" баррасӣ намуда, қарор мекунад:

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳифзи иҷтимоии маъҷубон" ҷонибдорӣ карда шавад.

Раиси

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон М.Убайдуллоев

ш. Душанбе,

16 декабри соли 2010 № 109